۱۶
یک تجربه ماندگار
شماره شانزدهم / تابستان ۱۴۰۰ / تجربیات ماندگار هیأت

هیأت

پایگاهی برای همه امور خیر

تجربه جمع‌آوری پسماند قابل بازیافت
هیأت یامهدی عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف واوان

یک تجربه مانا - تجربیات ماندگار هیأت
شماره شانزدهم، تابستان ۱۴۰۰
هیأت، پایگاهی برای همه امور خیر
تجربه جمع‌آوری پسماند قابل بازیافت هیأت یامهدی عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف واوان
تهیه و تنظیم: معاونت تولیدات رسانه‌ای جامعه ایمانی مشعر
طراح جلد: حسن ناصری
صفحه‌آرا: حسن ناصری
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه
قیمت: ۳۰۰۰ تومان (غیرقابل فروش)

استفاده از مطالب نشریه و تکثیر آن برای هیأت‌ها، در صورت ذکر منبع آزاد می‌باشد.

جامعه ایمانی مشعر
قم، صندوق پستی: ۳۷۱۹۵۱۵۱۳
سامانه پیامک: ۳۰۰۰۱۵۴۲
رایانامه: info@۱۵۴۲.org
پایگاه اطلاع‌رسانی: www.۱۵۴۲.org

هیأت یامهدی عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف
نشانی: تهـــران، اسلامشهر، واوان، بلوار هشت بهشت، انتهای خیابان فردوس، مسجد حضرت موسی‌بن‌جعفر علیه‌السلام
ســـامانه پیامک: ۳ ۰۰۰ ۸۰ ۱۹۱۹
تلفن: ۰۹۱۹ ۷۳ ۹۹ ۶۴۰
پایگاه اطلاع‌رسانی: www.heyat.in

مقدمه

تفکیک زباله از مبدا و جمع‌آوری پسماندهای خشک و زباله‌های خانگی یکی از مسائل مهم و حیاتی در حوزه خدمات شهری محسوب می‌شود که علاوه بر صرف اقتصادی آن، پیامدهای بهداشتی آن نیز برای همگان واضح است؛ امّا متاسفانه با وجود اقداماتی که صورت گرفته، هنوز این مسئله در کشور محقق نشده و مشارکت پایین مردم در همراهی این مهم، گواهی می‌دهد بر عدم تحقق این مسئله و کافی نبودن اقداماتی که تا به حال صورت گرفته است و این در حالی است که در زمان حاضر تفکیک زباله در کشورهای توسعه یافته به یک اقدام رایج از سوی شهروندان بدل شده است.

اگرچه در چند سال اخیر برنامه‌ریزان مدیریت شهری و محیط‌زیست در صدد کنترل زباله تولیدی و اثرات آن بر محیط زیست بودند، اما بنا به نظر کارشناسان، یکی از مشکلات این بخش که کمتر به آن پرداخته شده مربوط به فرهنگ‌سازی در میان مردم برای اجرای فراگیر تفکیک زباله از مبدأ است؛ این مساله موجب شده روند چرخه تولید زباله در کشور تا امحاء و بازگرداندن آن به چرخه تولید، به صورت ناقص اجرا شود؛ عدم اطلاع‌رسانی و نبود آموزش صحیح و فرهنگ‌سازی ناکافی هم‌چنان مهم‌ترین چالش‌های مدیریت پسماند در ایران است.

لذا ما در این مسئله پیش از هر چیزی نیازمند به یک فرهنگ‌سازی وسیعی هستیم که در این میان هیأت‌های مذهبی و دیگر نهادهای فرهنگی مردمی اگر چنانچه پی به اهمیت موضوع ببرند و به عنوان لایه میانی وارد این عرصه شوند، می‌توانند نقش بسزایی در فرهنگ‌سازی جمع‌آوری پسماند از مبدا داشته باشند.

همان‌گونه که اشاره شد جمع‌آوری زباله‌های قابل بازیافت، یک امر فرهنگی است و قطعاً به عهده نهادهای فرهنگی اعم از نهادهای مردمی و حکومتی می‌باشد که باید در این زمینه تلاش کنند تا این فرهنگ را در بین مردم و جامعه نهادینه کنند؛ بنابراین هیأت «یامهدیﷺ» نیز به عنوان یک نهاد فرهنگی- مردمی طرحی را در این زمینه تحت عنوان «طرح جمع‌آوری پسماند قابل بازیافت» راه‌اندازی کرده که علاوه بر این‌که در راستای نهادینه‌سازی فرهنگ تفکیک زباله از مبدا می‌باشد، این طرح برای کسانی که می‌خواهند هیأت را یاری کنند و برای کمک مالی، شرایط اقتصادی مناسبی ندارند، بستری فراهم کرد که بتوانند از راه‌های دیگری به کمکِ هیأت بیایند و در این امر خیر مشارکت داشته باشند و از آثار و برکات کمک به هیأت بهره‌مند گردند.

طرح جمع‌آوری پسماند قابل بازیافت

ابتدا نایلون‌هایی توسط هیأت تهیه شد و سفارش دادیم که روی آن نایلون‌ها نشان جهانی بازیافت حک شود و در زیر آن نوشته شود «هیأت، پایگاهی برای همه امور خیر»؛ زیرا که ما این کار (همیاری محیط زیست) را یک مسأله عبادی و فرهنگی می‌دانیم و از طرفی هم معتقدیم هیأت، دانشگاه و محلی برای آموزش همه امور خیر است.

پس ما آن نایلون‌ها را بین مردم توزیع کردیم و در کنار آن بروشورهایی را هم تهیه کردیم که در آن توضیح داده شده بود که پسماندهای قابل بازیافت شامل چه زباله‌هایی می‌شود.

از هرکسی که نایلون را از ما دریافت می‌کرد آدرس و شماره تلفن می‌گرفتیم و اعلام می‌کردیم که هر وقت به مسجد و هیأت تشریف می‌آورید، پسماندهای جمع شده را با خود بیاورید و تحویل بدهید. اگر هم کسی هست که برایش مقدور نیست و عذر دارد و یا ایجاد زحمت می‌شود و یا حضورش در هیأت همیشگی نیست، با ما تماس می‌گیرد و به ما اطلاع می‌دهد تا ما با احترام برویم از در منزلش این پسماندها را تحویل بگیریم و دوباره یک نایلون جدید به او تحویل بدهیم.

الحمدلله استقبال مردم خیلی عالی بود؛ به صورتی که در همان ماه اول، بدون هیچ هزینه‌ای توانستیم در حدود چهارمیلیون تومان از تفکیک و فروش همان پسماندها کسب درآمد کنیم و توانستیم در همان ماه‌های اول برای هیأت یک وانت خریداری کنیم.

ایجاد شبکه

اتفـاق خوبـی کـه در این طرح رقم خـورد این بود که ما بـا گرفتن آدرس و شـماره تلفـن از همیاران محیط‌زیسـت و ایجاد ارتباط با آنهـا، به نوعی یک شبکه‌سـازی در حوزه محیط‌زیسـت انجام دادیم که این شبکه روز به روز در حال گسـترش و توسـعه اسـت؛ به این معنا که همواره نفراتی به اعضای این شبکه اضافه می‌شود.

خوبی این شبکه این است که می‌توانیم در مراحل بعدی و در سایر طرح‌های هیأت از آن به عنوان یک بستر آماده، بهره‌مند شویم؛ مثلاً ما در ۱۵ اسفند قصد داریم به همه اعضای شبکه اعلام کنیم که هیأت توسط بانی، نهال‌هایی را تهیـه کـرده و می‌خواهد در اختیار اعضا بگذارد و هر کسـی که می‌تواند و شـرایطش را دارد از مـا نهـال رایگان تحویل بگیـرد و در محیط اطراف خود اقدام به درختکاری کند.

مـا معتقدیـم که هیأت باید در مسـئله محیط‌زیسـت ورود کنـد که یکی از مصادیـق آن درختـکاری اسـت و حضرت آقا هم با زبـان عمل بارها تذکر به درختـکاری دادنـد و در جایـی هـم فرمودند که این شـعار «هـر ایرانی، یک درخت» شعار خوبی است.

نحوه عضوگیری

بـرای جـذب عضـو و مخاطب در این طرح، ما ابتدا از همان هیأت و کسـانی که در آنجا رفت و آمد داشتند شروع کردیم و بعد دایره مخاطبان را وسیع‌تر کردیم و در کنار ایستگاه صلواتی که در میدان اصلی شهر داشتیم شروع به ارتباط‌گیری و تبلیغ این طرح کردیم و در عرض آن، خودِ اعضا نیز هرکدام در جذب دیگران مؤثر بودند. ما حتی آن وانتی را که برای این طرح خریداری کرده بودیم نیز در راه تبلیغ این طرح به خدمت گرفتیم و بنرهای تبلیغات این طرح را روی آن به نمایش گذاشتیم. در نهایت گروهی را انتخاب کردیم تا به صورت خانه به خانه در کل منطقه رفته و از تمامی مردم منطقه برای شرکت در این طرح دعوت کنند.

ضرورت‌های طرح

یکی از آرزوهای مسئولین هیأت‌های مذهبی از قدیم‌الایام این بوده که از لحاظ مالی مستقل باشند؛ اگرچه همیشه کمک‌های مردمی در گرداندن هیأت مؤثرترین عامل به شمار می‌رفته و حتی اجرای همین طرح هم به نوعی از مصادیق کمک‌های مردمی می‌باشد؛ ولی این طرح و هر طرح دیگری که در راستای درآمدزایی هیأت هستند به هیأت کمک می‌کند تا بتواند در عرصه‌های مختلف اجتماعی و امور فرهنگی و خیر و خدماتِ انسان‌دوستانه و محرومیت‌زدایی، بدون هیچ محدودیتی ورود کند و اثرگذار باشد. علاوه بر بُعد اقتصادی می‌توانیم به اثر تربیتی این طرح اشاره کنیم؛ به این صورت که مخاطب ما و کسانی که در این طرح ورود کرده‌اند، لحظه به لحظه به فکر هیأت هستند و هر چیزی که مصرف می‌کنند، پسماند آن را دور نمی‌ریزند و برای هیأت و به نفع هیأت کنار می‌گذارد و همین‌که هیأت دغدغه‌ی همیشگی کسی باشد بار تربیتی برای او دارد.

سال تولید، پشتیبانی‌ها، مانع‌زدایی‌ها

حضرت آقا در جایی اشاره فرمودند که تفکیک نکردن پسماندهای قابـل بازیافـت اگرچه خـلاف قانونِ به شـمار نمی‌رود، امـا اگر از مصادیق اسراف محسوب شود شرعاً جایز نمی‌باشد.[1]

کارشناسان محیط زیست معتقدند: اگرچه تولید پسماند در کشور ما از میانگین جهانی بالاتر است، اما تفکیک پسماند خشک از تر خیلی کم صورت می‌گیرد؛ این در حالی اسـت که امروزه تفکیک پسماندهای خشک از تر به یکی از اولویت‌های جوامع توسعه یافته تبدیل شـده است، به طوری که کارشناسان براین باورند چنانچه

۱. در جواب استفتایی که از ایشان در رابطه با وظیفه مکلفین در مورد تفکیک زباله‌ها شده فرمودند: اگر قانون شهرداری این است که کفته‌اند این‌ها را از هم جدا کنید، بله باید جدا کنید. اگر این را نگفتند و قانون نیست، از جهت تخلف نکردن از قانون اشکالی ندارد؛ اما از جهتی دیگر واقعاً اسراف است که ما زباله‌های خشک و قابل بازیافت را با زباله‌های تر به‌صورت یک‌جا و بدون تفکیک دور می‌اندازیم. این ممکن است اسراف محسوب شود که اگر اسراف باشد، حرام است. اما اگر این‌گونه نیست، اشکالی ندارد.

تفکیک زباله از مبدأ و بازگشت آن به چرخه مجدد تولید و انرژی به خوبی انجام شود، علاوه بر حذف حجم قابل توجهی از زباله‌های تولیدی از چرخه طبیعت، این طلای کثیف به یک ظرفیت اقتصادی تبدیل می‌شود.

کارشناسان اقتصادی از زباله با عنوان طلای کثیف یاد می کنند؛ در همین زمینه امروزه دفن زباله در حال تبدیل به یک روش منسوخ شده است و برخی از کشورها مانند سوئد و سوئیس مشکل پسماندهای خودشان را حل کرده و به طور تقریبی به مرحله بدون زباله رسیدند و حتی کشورهایی مانند اتریش وارد کننده پسماند هستند.

از مهم‌ترین فواید این طرح، این است که کارخانه‌های بازیافت رونق پیدا کرده و چه‌بسا باعث احداث کارخانه‌های بازیافت جدید می‌شود که زمینه‌ای است برای اشتغال جوانان و رونق چرخه اقتصادی مملکت و به تعبیری منجر به احیاء و رونق تولید می‌شود و فرصت شغلی بسیاری هم ایجاد می‌کند.

از آن‌جایی که امسال، سال «تولید، پشتیبانی‌ها، مانع‌زدایی‌ها» نام‌گذاری شده، باید از این طرح و امثال این طرح که در راستای رونق تولید مملکت هستند پشتیبانی شود و زیرساخت‌های قانونی لازم برای تحقق آن ایجاد شود و چنانچه موانعی وجود دارد، برطرف شوند، زیرا چنین طرح‌هایی بیش از اینکه به کمک مالی نیاز داشته باشند، به حمایت‌های قانونی نیازمند هستند.

لوازم اجرایی کردن طرح

خوبی این طرح این است که مؤونه زیادی برنمی‌دارد و همه هیأت‌ها می‌توانند در منطقه خود این طرح را اجرایی کنند و با کم‌ترین هزینه، هم یک کارِ عبادی را رقم بزنند و هم برای هیأت خود درآمدزایی کنند. تنها مسأله‌ای که برای اجرایی کردن این طرحِ، بسیار ضروری و حیاتی می‌باشد، داشتن یک مکان مناسب برای جمع‌آوری و نگهداری پسماندها است.

قـرار نیسـت همـه کارها را از ابتـدا تجربه کنیم. این خیلی بدیهی اسـت که ما به جای اختراع دوبارهٔ چرخ از این تجربه اسـتفاده کنیم و به‌فکر اختراع‌های مکمّل باشـیم. همیـن اصل اسـتفاده از تجربه‌ها آدم‌ها را به سـمت مکتـوب کردن آن‌ها برده اسـت. کاوش همین تجربه‌ها و دسـته‌بندی آن‌ها و تفکر دربارهٔ قواعد علت و معلولی نتیجه‌اش شده بسیاری از علومی که امروز با آن‌ها سروکار داریم.

«یک تجربه مانا» بناست تجربه‌های هیأت‌ها و مجموعه‌های مختلف را با دیگران به اشتراک بگذارد. تجربه‌هایی که به‌نظر می‌رسد قابل استفاده و بهره‌برداری کسانی اسـت که در موقعیت مشـابه قرار دارند. اسـتفاده از این تجربه‌ها می‌تواند مسـیر رسـیدن به اهداف مختلف فرهنگی را کوتاه‌تر و فرصت‌های جدیدی برای توسـعهٔ فعالیت‌های موفق هیأتی ایجاد کند.

۰۲۵ ۳۲۹۲ ۸۹ ۵۱
۳ ۰۰۰ ۱۵۴۲
www.۱۵۴۲.org
info@۱۵۴۲.org

۰۹۱۹۷۳۹۹۶۴۰
www.heyat.in
@Heyat_yamahdi